

ÞRJÚ STIG RÝMINGAR

■ Rýming á I. stigi nær til þeirra reita sem eru næst hlíð eða snjóflóðarfavegi. Þar þarf ekki mikla snjósöfnun í upptakasvæði til þess að skapa snjóflóðahættu.

■ Rýming á II. stigi miðast við þekkt flóð eins og þau ná lengst eða önnur svæði sem talin eru sambærileg. Á þessum reitum skapast hætta við mikla snjósöfnun. Rýming á II. stigi fylgir í flestum tilvikum hættumatslínú C á hættumatskorti.

■ Rýming á III. stigi nær til svæða þar sem mjög stórr snjóflóð eru hugsanleg við verstu aðstæður. Við afmörkun á þessum svæðum er stuðst við reiknilíkön og metið hversu langt snjóflóð gæti náð ef aftakaðstæður skapast.

Rýming á III. stigi nær einnig til svæða þar sem snjóflóðahætta er talin geta skapast við mjög ólíklegar aðstæður. Engar sögulegar heimildir þurfa að vera um að snjóflóð hafi nokkru sinni fallið á svæðinu. Þar sem snjóflóð eru mjög fátíð getur rýming á III. stigi náð til staðra svæðis en afmarkað er að snjóflóðahættumati. Búist er við að sárasjaldan komi til rýmingar á III. stigi, en engu að síður er nauðsynlegt að hafa tilbúna áætlun um rýmingu ef hætta skapast.

HELSTU HUGTÖK

■ Rýmingarkort

Kort þar sem rýmingarreitir eru afmarkaðir. Kortið sýnir jafnframt útlínur þekktra snjóflóða og upplýsingar um skriðlengd. Kortið í þessum bæklingi er einfölduð útgáfa af rýmingarkortinu sem hægt er að nálgast á: www.vedur.is/ofanflop/vidbunadur

■ Rýmingarreitir

Rýmingarkort skiptir bæjarfélagi upp í reiti. Reitaskiptingin nær til alls bæjarfélagsins, einnig þeirra svæða sem aldrei eru rýmd. Rýmingarreitir eru auðkenndir með númerum. Til þess að númer reita ruglist ekki saman við rýmingarstig, sem táknað er með rómversku tölunum I, II og III, er reitum úthlutað númerum frá og með 4.

■ Rýmingaráætlun

Rýmingaráætlun er framkvæmda-áætlun almannavarnanefndar og tiltekur hvernig staðið skuli að rýmingu í þéttbýli í viðkomandi sveitarfélagi. Í áætluninni er listi yfir hús á hverjum reit, og upplýsingar um íbúa, símanúmer o.fl. sem þörf er á þegar til rýmingar kemur. Listinn með kortinu í bæklingi þessum er einfölduð útgáfa af listanum.

■ Rýmingargreinargerð

Greinargerð fylgir hverju rýmingarkorti. Í greinargerðinni er fjallað um landfræðilegar aðstæður, snjóflóðasögu og aðdraganda snjóflóða á viðkomandi stað. Gerð er grein fyrir aðstæðum sem skapa snjóflóðahættu og leiða til rýmingar í sveitarfélaginu.

RÝMING ER SJÁLFSÖGÐ VARÚÐARRÁÐSTÖFUN

▼ Fyrir öryggi íbúanna skiptir það höfuðmáli að húsnæði sé alltaf rýmt þegar talin er hætta á snjóflóðum. Erfitt getur verið að segja til um það með vissu hvort snjóflóð fari af stað og nákvæmlega hversu langt það fari. Sökum þessarar óvissu er ljóst að þó að húsnæði sé rýmt mun í fæstum tilfellum falla snjóflóð inn á reitinn sem rýmdur var. ▲

ÁKVÖRDUN UM RÝMINGU HÚSNÆÐIS

▼ Samkvæmt lögum nr. 49, um varnir gegn snjóflóðum og skriðuföllum frá 23. maí 1997, tekur Veðurstofa Íslands ákvörðun um rýmingu húsnæðis að höfðu samráði við lögreglustjóra og almannavarnanefnd. Lögreglustjóri, í samráði við almannavarnanefnd, getur ákveðið að rýma húsnæði án aðkomu frá Veðurstofu Íslands eða ákveðið að rýma stærra svæði en Veðurstofan gefur fyrirmæli um.

Lögreglustjóri, í samráði við almannavarnanefnd, tekur ákvörðun um staðbundna rýmingu vegna annarrar hætta en snjóflóðahætta, svo sem vegna aur-skriðna, vatnavaxta eða krapaflóða, þar sem ekki er stuðst við fyrirfram ákvæðna reitaskiptingu á rýmingarkortum. Sömu aðilar taka ákvarðanir um rýmingu húsa í dreifbýli og um takmarkanir á umgengni við hesthúsabyggð og önnur svæði utan rýmingarkorta. ▲

DAGLEG VÖKTUN Á SNJÓFLÓÐAHÆTTU

▼ Á Veðurstofu Íslands er snjóflóðahætta vöktuð daglega yfir vetrarmánuðina. Á helstu þéttbýlistöðum, þar sem hætta er talin á snjóflóðum, eru starfandi snjóathugunarmenn, sem fylgjast með snjóalögum og uppbyggingu snjóþekjunnar. Við ákvörðun um rýmingu er stuðst við upplýsingar frá snjóathugunarmönnum um snjósöfnun og lagskiptingu snjóþekjunnar, veður-spá, upplýsingar frá sjálfvirkum og mönnuðum veðurstöðvum og mælingar á snjódýpt frá snjódýptarmælum á upptakasvæðum flóða. Niðurstöður reiknilíkana og samanburður við veður-aðdraganda þekktra snjóflóða gefa vísbendingu um hversu stórra snjóflóða geti verið að vænta. ▲

VERÐUR ALLTAF ÞÖRF Á AÐ RÝMA HÚSNÆÐI?

▼ Rýmingarreitir á I. og II. stigi eru í flestum tilvikum á hættusvæði C. Samkvæmt reglugerð nr. 505 frá 2000 á að tryggja öryggi á hættusvæðum C með varanlegum varnarvirkjum eða uppkupum á húsnæði. Stefnt er að því að brýnustu varnaraðgerðum verði lokið á næstu árum. Eftir þann tíma ætti því ekki að vera þörf á rýmingu á I. og II. stigi. Áfram verður þörf á að fylgjast með snjóflóðahætta og grípa til rýmingar á III. stigi ef ástæða er talin til. Eins og áður er komið fram er rýming á III. stigi mun sjaldgæfari en rýming á I. eða II. stigi. ▲

RÝMING – SKIPULAG OG FRAMKVÆMD

▼ Lögreglustjóri og almannavarnanefnd stjórna rýmingu húsnæðis sem fer fram samkvæmt rýmingaráætlun. Lögregla, björgunarsveit eða Rauðakrossdeild sér um að skrá nöfn þeirra sem rýmt hafa húsnæði sitt og hvar þeir dvelja meðan rýming varir. Skráning fer fram í fjöldahjálparstöð eða símleiðis.

Þegar húsráðandi/ibúi fær fyrirmæli um að rýma hús sitt, skal hann tryggja að allir sem í húsinu búa eða vinna fái vitnesku um að rýma skuli húsnæði. Fara skal á þann stað og eftir þeim leiðum sem fyrirmæli kveða á um.

Meðan fyrirmæli um rýmingu húsnæðis eru í gildi er umferð um rýmda reiti bönnuð nema með samþykki lögreglustjóra. ▲

HVER ER MUNURINN Á RÝMINGARKORTI OG HÆTTUMATSKORTI?

■ Rýmingarkort afmarka reiti sem rýmdir verða við ákveðnar aðstæður.

■ Hættumatskort eru notuð við skipulagningu byggðar. Þau sýna, eins og nafnið ber með sér, mat á áhætta af völdum snjóflóða og annarra ofanflóða. Á hættumatskortum afmarkar hættumatslínua snjóflóðahættusvæði frá svæðum fjarhlíðum þar sem hætta er talin viðunandi. Ofan hættumatslínú eru dregnar jafnáhættulínur sem afmarka hættusvæði A, B og C í vaxandi áhætta.